

future teacher: restructuring of academic disciplines concerning the theory and practice of the technological approach; the active use of modern educational technologies; the implementation of the integrated course of technological areas.

Key words: *technology approach, Master's program, philologists-masters, teachers' training, training of the future philologists-masters, future teachers, technological competence, pedagogical techniques.*

УДК [371.124:7.071.2:001](477)

Вікторія Тушева

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди

ORCID ID 0000-0002-9451-0532

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ЯК ОСОБИСТІСНИЙ ФЕНОМЕН У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена розкриттю сутнісних характеристик науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики в контексті особистісного, діяльнісного та аксіологічного підходів, які дозволяють цілісно, системно, ґрунтуючись на міждисциплінарних стратегіях, виявити особливості функціонування й розвитку даного особистісного феномену. Особливістю науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики є його здатність до поєднання різних способів наукового пізнання як реалізації наукових методів дослідницького пошуку, поняттєво-категоріального апарату педагогіки музичної освіти в розроблених педагогічних моделях або стратегіях, і способів художнього пізнання, що звернене до пошуку художніх образів.

Ключові слова: *науково-дослідницька культура майбутнього вчителя музики, теоретичне мислення, художній світогляд, науково-дослідницькі, педагогічні й мистецькі цінності, наукова музично-педагогічна інтеграція.*

Постановка проблеми. У контексті сучасних уявлень про культуру в умовах фундаменталізації та універсалізації навчання, варіативності й полікультурності освітніх систем, частих змін наукових парадигм, аксіологічних орієнтирів наукового пізнання, інтенсивного зростання обсягів науково-педагогічної та художньої інформації науково-дослідницька культура майбутніх учителів музики стає важливим особистісним феноменом.

В умовах модернізації вищої освіти науковий потенціал особистості розглядається як найвища планка і кваліфікаційна характеристика майбутніх учителів, а дослідницьке навчання визначається найважливішим стратегічним напрямом забезпечення якості їх професійної освіти. Ці педагогічні виклики підтверджуються головними вимогами Болонського процесу щодо необхідності створення Європейського простору вищої освіти, яке має відбуватися одночасно та паралельно зі створенням простору наукових досліджень, і мають відображення в державних документах – Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійний розвиток працівників», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), «Плані дій щодо поліпшення якості художньо-естетичної освіти на 2009–2012 рр.» та ін., де як

концептуальна закладена ідея інтеграції науки й освіти, «онаучнення» сучасного освітнього і мистецького простору.

Аналіз актуальних досліджень. Питання щодо підготовки майбутніх учителів музики в контексті професійно-педагогічної діяльності знайшли висвітлення в роботах Е. Г. Абдулліна, Л. Г. Арчажнікової, Б. А. Бриліна, О. В. Єременко, А. В. Козир, О. В. Михайличенка, Г. Ю. Ніколаї, О. М. Олексюк, В. Ф. Орлова, Г. М. Падалки, А. М. Растригіної, О. Є. Ребрової, Т. Й. Рейзенкінд, О. Я. Ростовського, В. Г. Ражнікова, О. П. Рудницької, О. П. Щолокової та ін. Проблемам моделювання змісту вищої педагогічної освіти були присвячені наукові праці таких вітчизняних учених, як В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, О. А. Дубасенюк, Є. С. Барбіна, І. М. Богданова, В. І. Бондар, С. У. Гончаренко, М. Б. Євтух, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, З. Н. Курлянд, Н. Г. Ничкало, О. М. Пехота, С. О. Сисоєва та ін. Змістові та технологічні аспекти загальнонаукової та методологічної підготовки студентів розглядались у роботах В. П. Андрущенко, Г. О. Балла, О. В. Бережної, В. К. Буряка, С. У. Гончаренка, В. І. Загвязинського, І. А. Зимньої, М. О. Князян, В. В. Краєвського, В. А. Кушніра, О. М. Микитюка, О. С. Снісаренко, В. М. Полонського, В. А. Семиченко, О. С. Цокур та ін.

У музичній педагогіці проблема формування науково-дослідницької культури вчителя (окремі її аспекти) була започаткована в роботах Е. Г. Абдулліна, О. П. Щолокової (методологічний аспект дослідницької діяльності вчителя музики), Л. Г. Арчажнікової, О. М. Олексюк (дослідницький компонент у професійній підготовці вчителя музики), Г. М. Падалки (методи науково-педагогічного керівництва підготовкою магістерської роботи), Г. Ю. Ніколаї, О. П. Рудницької (наукове дослідження як дидактична категорія в мистецькій освіті), В. Ф. Орлова, О. М. Отич, Т. Й. Рейзенкінд, О. Я. Ростовського (досвід учителя музики в оволодінні дослідницькими технологіями в межах поліхудожньої й науково-пізнавальної діяльності), О. В. Єременко (підготовка магістрів музичного мистецтва до науково-дослідної роботи), О. В. Лобової, Л. М. Масол (розробка дослідницьких завдань в умовах загальної музичної освіти) та ін.

Обґрунтовуючи необхідність підвищення рівня наукової підготовки, наукової компетенції фахівців з вищою освітою, О. П. Рудницька [5] акцентує увагу на важливості залучення студентів до наукової творчості, яка представляє вагомий складову професійно-педагогічної освіти студентів. Розглядаючи наукові дослідження в якості дидактичної одиниці в педагогічному процесі, учена виявляє їх функціональні ознаки як джерела педагогічного пошуку, що сприяє збагаченню теорії і практики педагогіки й забезпечує формування творчої індивідуальності майбутнього вчителя музики. Переосмислення в процесі науково-дослідницької діяльності нових реалій життя, розуміння перспективних напрямів розвитку педагогіки, цілком слушно вважає вчена, сприятиме поліпшенню професійної підготовки

вчителя-вихователя, збагаченню його соціального статусу та формуванню тих особистісних якостей, від яких залежить майбутнє школи.

Культурологічний підхід у розкритті сутності науково-дослідницької діяльності сучасного музиканта пропонує Г. І. Щербакова [8], акцентуючи увагу на необхідності осмислення музичної освіти як особливого художньо-естетичного простору, у якому підіймаються й рефлексуються важливі питання буття. Вектор дослідницьких інтересів ученої лежить у напрямі осмислення музичного мистецтва як соціального феномену, способу естетичного переживання, предмету культурологічного аналізу, що потребує врахування його специфіки як особливого виду духовної творчості людини, філософсько-антропологічного розуміння, що є можливим лише в науково-дослідницькому процесі.

Проте теоретичні та методичні основи формування науково-дослідницької культури майбутніх учителів музики залишаються мало вивченими й потребують подальшої наукової рефлексії.

Мета статті – висвітлити сутнісні характеристики науково-дослідницької культури майбутніх учителів музики як особистісного феномену в системі вищої педагогічної освіти.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз наукового фонду, індуктивно-дедуктивний метод при вивченні сутнісних характеристик науково-дослідницької культури майбутніх учителів музики як особистісного феномену.

Виклад основного матеріалу статті. Осмислення культурологічних, наукознавчих, психолого-педагогічних і мистецтвознавчих аспектів означеної проблеми уможливило визначити *науково-дослідницьку культуру майбутнього вчителя музики* (НДК МВМ) як складну, динамічну якість особистості, що виявляється в здатності до синтезування аналітико-синтетичної, індуктивно-дедуктивної мисленнєвої діяльності й емоційно-образного осягнення музичних творів, втілення наукового, педагогічного і художньо-естетичного ідеалу в дослідницький пошук, застосування наукових знань у педагогічній діяльності в якості науково-теоретичної (пояснювальної) та конструктивно-технологічної (перетворювальної) функції [6].

Особливістю НДК МВМ є його здатність до поєднання різних способів наукового пізнання як реалізації наукових методів дослідницького пошуку, поняттєво-категоріального апарату педагогіки музичної освіти в розроблених педагогічних моделях або стратегіях, і способів художнього пізнання, що звернене до пошуку художніх образів і співвідносяться з художньою ідеєю творів, виявляються в конкретно-чуттєвій, естетично визначеній формі. Як особлива форма пізнання дійсності в мистецтві художній образ має свої специфічні особливості, серед яких виділяються метафоричність, асоціативність, парадоксальність. У цьому контексті художній образ розглядається як індивідуалізоване узагальнення, яке

розкривається в індивідуальному і через індивідуальне, яке подається в емоційно-чуттєвій формі [7].

Для вчителя-музиканта наукове осягнення мистецької дійсності спрямоване на педагогічне осмислення мистецько-культурних процесів, світоглядного контексту музичних творів, пізнавального, морального й естетичного потенціалу музичного мистецтва, різних модусів музично-педагогічної діяльності, що поглиблює його професійно-педагогічну, мистецтвознавчу, культурологічну компетенцію і закладає основу для збагачення музично-педагогічних знань новітніми технологіями та інноваційними методиками.

Аналізуючи різноманітні аспекти, підходи, концепції культури, що містяться в науково-філософських і культурологічних джерелах, ми маємо за мету визначити ті, що є теоретико-методологічною основою розв'язання проблеми нашого дослідження, а саме формування науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики.

Так, у смисловому полі *особистісного підходу* науково-дослідницьку культуру в музичній освіті необхідно розглядати як єдність педагогічної думки, дослідницького пошуку й художнього світовідношення, що виявляється в сукупності певних якостей, спрямованих на ефективне здійснення завдань музично-естетичного виховання. У цьому контексті акцентується увага на методологічній свідомості майбутнього вчителя музики, сучасному науковому стилі мислення, характерними ознаками якого є системність, гнучкість, варіативність, концептуальність, перспективність, динамізм. Осягнення художніх реалій світу на наукових засадах активізує здатність особистості дослідника-музиканта підводитися до широких творчих узагальнень, застосовуючи метод естетичного аналізу, сутність якого полягає в перетинанні чуттєвого переживання й наукового вивчення естетичної дійсності. Ці якості особистості визначають розвиток і збагачення його суб'єктно-особистісної домінанти як учителя-дослідника-музиканта.

Значення системоутворювального чинника у визначенні особистісних характеристик науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики набуває його *теоретичне мислення* як доцільне застосування в музично-педагогічному процесі різних аналітико-синтетичних, узагальнювальних дій; готовність до наукового аналізу педагогічної реальності, ураховуючи освітній і мистецько-культурний контекст; застосування дослідницького підходу до розв'язання музично-педагогічних проблем.

Як наголошує Е. Б. Абдуллін [1], ефективність діяльності вчителя музики багато в чому залежить від того, якою мірою він володіє теоретичними знаннями в галузі музичної освіти. Оволодіння теорією музичної освіти сприяє:

- розкриттю значущості теорії для вчителя-музиканта;
- набуттю знань про сутність теорії музичної освіти, її основні категорії, закономірності, поняття;
- формуванню теоретичного мислення;
- накопиченню досвіду творчого застосування теоретичних знань у галузі музичної освіти у своїй практичній педагогічній діяльності;
- становленню професійної позиції щодо актуальних питань музичної освіти;
- розвитку здатності самостійного збагачення професійного знань, умінь і навичок, досвіду творчої музично-педагогічної діяльності;
- розробці власної моделі загальної музичної освіти.

З теоретичним мисленням тісно пов'язаний *науковий стиль мислення*. Однак цей зв'язок не означає їх тотожності, науковий стиль мислення щодо теоретичного мислення виступає як його особливість. Як відомо, науковий стиль мислення застосовується для позначання норм, системи принципів, якими керуються дослідники у своєму підході до дослідження та його результатів. До особливостей наукового стилю мислення можна віднести концептуальність, доказовість, аргументованість, системність, цілісність, логічність, рефлексивність, проблемність, прогностичність, нестандартність [3].

Науковий стиль мислення детермінує стратегію науково-пізнавального й дослідницького пошуку, виступає засобом орієнтації в потоці наукової інформації, способом ставлення до педагогічно-освітньої, мистецької дійсності, формує ідеал наукового методу та наукової теорії, розвиває уявлення про суб'єкт і об'єкт наукового пізнання. Розвиненість наукового стилю мислення впливає на цілісне бачення існуючої музично-освітньої дійсності й формування цілісної особистості дослідника, яка усвідомлює значущість і цінність наукового стилю мислення в майбутньому професійному житті.

Методологічно значущими для розкриття сутнісних ознак науково-дослідницької культури майбутнього вчителя-музиканта стають концепції М. М. Бахтіна [2] щодо «внутрішньої діалогічності культури», для якого діалог є коренем і підґрунтям всіх інших визначень людського буття, зверненого до *Ти*. І цей діалог є лише там, де є «діалог діалогів», що охоплюється поняттям культури, - нескінченна й не завершувана спіраль мовленнєвих висловлювань. Залучення до культур здійснюється за допомогою діалогу, призначенням якого є усвідомлення культурного різноманіття і своєрідності різних культур як стимулу розвитку особистості. З позиції концепції діалогу культур людина, як творець культури, здатна знайти спосіб діалогу між різними культурами. Це положення лягає в канву мистецького осмислення дійсності, що стимулює різні способи мистецького або культурного спілкування як мікродіалогу (внутрішній діалог) і макродіалогу (діалогу культур, стилів, жанрів).

Отже, можна стверджувати, що сутність науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики стає зрозумілою тільки в контексті загальних орієнтирів і характеристик його музично-педагогічної культури, яка закладає основи духовності, моральності, художньої освіченості, творчо-естетичної й гуманістичної спрямованості особистості вчителя-музиканта.

Діяльнісний підхід, що визначає процеси, пов'язані з регуляцією, координацією, цілепокладанням, плануванням і в цілому організацією науково-пізнавальної діяльності, усіх її ланок, дозволяє розкрити механізми дослідницької діяльності, дослідницької технології в музично-освітньому процесі, виділити дії і операції технологічного компоненту науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики.

Характерною ознакою музично-педагогічного дослідження стає його *інтегративність* і *міждисциплінарність*, які уможливають процеси синтезування на рівні знань, а також педагогічних технологій. Інтегративна сутність змістових характеристик дослідницьких музично-педагогічних стратегій виявляється у глибокому проникненні в сутність мистецько-культурних явищ і пошуці загальних закономірностей, широкому застосуванні універсальних методів і засобів наукового дослідження в єдності.

Наукова музично-педагогічна інтеграція виявляється на рівні гносеологічних систем у формі синтезу знань на фундаменті міждисциплінарного й системного підходів, як: поповнення музичних лексем, понятійного апарату за рахунок уведення нових термінів із філософії мистецької освіти, мистецтвознавства, евристики, інноватики, глобалістики тощо; універсалізація понять, музично-педагогічних категорій, виявлення їх онтологічного підґрунтя; створення інтегративних мистецько-і музично-педагогічних концепцій. Завдяки широкому міждисциплінарному синтезу стає можливим поєднання різних способів осягнення світу мистецтва, творче переосмислення відомих образів, символів і цінностей.

Домінантою професійної діяльності вчителя-музиканта, за висловом науковців (Е. Б. Абдуллін, Є. Д. Критська, О. М. Олексюк, Г. М. Падалка, О. П. Щолокова та ін.), є його *аксіологічна складова*, що знаходить відображення в духовних цінностях, духовному потенціалі особистості, як міри втілення ідеалів Краси, Добра та Істини, реалізації концептуально-логічного бачення художньої картини світу.

Мистецтво в цьому сенсі з його унікальними можливостями впливу на особистість має значення не тільки як джерело розвитку спеціальних художніх здібностей і суто художніх умінь, але і як універсальний засіб формування світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій, духовно-творчого потенціалу, образно-асоціативного мислення особистості, загальнокультурних і соціокультурних компетентностей.

За визначенням О. П. Рудницької [5], художній світогляд є специфічною формою емоційно-ціннісного ставлення до буття, що фокусує смисложиттєві настанови творів мистецтва. Світоглядний зміст мистецтва характеризують два поняття: художня картина світу і художня концепція людини. Здатність мистецтва не лише виражати реальність, а й виявляти таємниці Всесвіту людини визначають специфіку дослідницького пошуку в цій галузі.

Для нас важливим є той факт, що будучи однією з вищих форм культурної діяльності, мистецтво задає зразок і «планку» культурної діяльності в цілому. Ця категорія застосовується і для визначення особливої галузі духовного виробництва (вищої, досконалої і в цьому сенсі найбільш «культурної»), і для указання на якість культурної діяльності, на «техніку» наближення до ідеалу. Відкриваючи і збагачуючи внутрішній світ особистості, мистецтво залучає людину до найбільш значущих форм її життєдіяльності, до певного особистісного й суспільного ідеалу.

Аксіологічний підхід, у межах якого цінності представляють ядро культури, націлений на виділення ціннісно-сміслових орієнтирів, які урегульовують і спрямовують дослідницький пошук у напрямі мистецької освіти. У цьому аспекті поряд із науково-дослідницькими, науково-методологічними цінностями особливого значення набувають духовні, морально-етичні, мистецькі цінності, інтеграція яких у науково-пізнавальному процесі визначає вектор музично-педагогічного дослідження. Формування цінностей у музично-педагогічному процесі створює для майбутнього вчителя музики фундамент особистісної музично-педагогічної світобудови, творчого світомоделювання, тобто подальшого визначення музично-педагогічного простору відповідно до вироблених світоглядних переконань та ідеалів.

Теоретичним підґрунтям у вивченні *музично-педагогічних і мистецьких цінностей* майбутнього вчителя-дослідника-музиканта стали праці О. В. Єременко, А. В. Козир, Л. А. Кондрацької, О. В. Михайличенка, О. М. Олексюк, В. Ф. Орлова, О. М. Отич, Г. М. Падалки, А. М. Растригіної, О. Я. Ростовського, Н. А. Сегеди, Г. П. Шевченко, О. П. Щолокової та ін. Цілковитою є точка зору О. М. Олексюк [4], яка стверджує, що змістова структура духовного потенціалу мистецтва є своєрідним синтезом змісту духовного потенціалу особистості. Так, цінністю стає реальне світовідношення особистості через мистецтво, що розгортається в ланцюзі «художня творчість – твір мистецтва – художнє сприйняття» й потребує духовно-практичного упредметнювання.

Педагогічні і мистецькі цінності детермінують розвиток мистецької освіти і визначають її аксіологічну проблематику, виявляються як пошук нових аксіологічних цілей, аксіологічних моделей у навчально-виховному процесі, розширення педагогічного, когнітивного світоглядного потенціалу музичного мистецтва, що уможлиблює впливати на формування духовних

сил особистості, її морального і творчого ресурсу, забезпечувати підвищення соціального статусу музично-педагогічної професії і слугують відповіддю на соціокультурні виклики сучасного суспільства.

Науково-дослідницькі цінності нами розглядаються як ціннісно-нормативні феномени, що регулюють науково-пізнавальні й дослідницькі дії майбутнього вчителя-музиканта, впливають на його аксіологічну позицію і визначають його науково-педагогічні пріоритети. Методологічним фундаментом феноменології пізнавальних цінностей виступають наукові праці Л. О. Мікешіної, Н. В. Мотрошилової, М. О. Розова, В. М. Садовського, Н. М. Семенової та ін., якими обґрунтовується органічне «зрощування» когнітивних та ціннісних процесів, їх взаємодія.

Отже, з позицій аксіологічного підходу науково-дослідницька культура забезпечує наділення цінностями і смислами науково-пізнавальну діяльність, виступає як умова формування ціннісної орієнтації на нарощування особистісного дослідницького досвіду, усвідомлення науки й наукового мислення як професійно необхідного придбання, «всепланетного явища» (В. І. Вернадський).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, науково-дослідницька культура майбутнього вчителя музики може розглядатися як засіб пізнавально-творчої самореалізації й особистісної самоактуалізації в педагогічному і мистецькому просторі, що забезпечує формування когнітивного потенціалу особистості, її дослідницьких і креативних якостей і впливає на соціальну детермінованість наукового пошуку, вибудовування індивідуальної траєкторії в майбутній музично-педагогічній життєдіяльності.

Обраний нами напрям дослідження має продовження у виявленні особливостей формування науково-дослідницької культури майбутніх учителів у галузі мистецької освіти за кордоном.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдуллин Э. Б. Теория музыкального образования : учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / Э. Б. Абдуллин, Е. В. Николаева. – М. : Издательский центр «Академия», 2004. – 336 с.
2. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества : сб. избр. трудов / примеч. С. С. Аверинцева, С. Г. Бочарова. – М. : Искусство, 1979. – 423 с.
3. Микешина Л. А. Философия науки. Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования : учебное пособие / Л. А. Микешина. – М. : Прогресс – Традиция : МПСИ: Флинта, 2005. – 464 с.
4. Олексюк О. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості : сфера музичного мистецтва : навчальний посібник / О. Олексюк, М. Ткач. – К. : Знання України, 2004. – 203 с.
5. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : навчальний посібник / О. П. Рудницька. – Київ, 2002. – 270 с.
6. Тушева В. В. Теоретичні і методичні основи формування науково-дослідницької культури майбутніх учителів музики в процесі професійної підготовки : автореф. дис. ...

докт. пед. наук : 13.00.04 / В. В. Тушева ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2016. – 44 с.

7. Тушева В. В. Формування науково-дослідницької культури майбутнього вчителя музики в процесі професійної підготовки : теорія і практика : монографія / В. В. Тушева ; УМО НАПН України. – Харків : Видавництво «Майдан», 2015. – 450 с.

8. Щербак А. И. Аксиологический подход к музыке и музыкально-педагогическому образованию // Проблемы и перспективы педагогического образования в XXI веке. – М., 2010. – С. 15–25.

REFERENCES

1. Abdullin, E. B., Nikolaeva, E. V. (2004). *Teoriia muzykalnogo obrazovaniia [Theory of music education]*. M.: Izdatelskii tsentr «Akademiia».

2. Bahtin, M. M. (1979). *Estetika slovesnogo tvorchestva [Aesthetics of word creativity]*. M.: Iskusstvo.

3. Mikeskina, L. A. (2005). *Filosofii nauki. Sovremennaiia epistemologiiia. Nauchnoe znanie v dinamike kultury. Metodologiiia nauchnogo issledovaniia [The philosophy of science. Contemporary epistemology. Scientific knowledge in the dynamics of culture. The methodology of scientific research]*. M.: Progress – Traditsiya: MPSI: Flinta.

4. Oleksiuk, O. M., Tkach, M. (2004). *Pedahohika duhovnoho potentsialu osobystosti: sfera muzichnogo mystetstva [Pedagogy of the spiritual potential of personality : the sphere of musical art]*. K.: Znannia Ukraini.

5. Rudnitska, O. P. (2002). *Pedahohika: zahalna ta mistetska [Pedagogy: general and artistic]*. Kyiv.

6. Tusheva, V. V. (2016). *Teoretychni i metodychni osnovy formuvannia naukovodoslidnitskoi kultury maibutnikh uchyteliv muzyky v protsesi profesiinnoi pidhotovky [Theoretical and methodological bases of formation of research culture of the future music teachers in the training process]* (DSc thesis). Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M. P. Drahomanova. Kyiv.

7. Tusheva, V. V. (2015). *Formuvannia naukovodoslidnytskoi kultury maibutnoho vchytelia muzyky v protsesi profesiinnoi pidhotovky: teoriia i praktyka [Formation of research culture of the future music teachers in the training process: theory and practice]*. Kharkiv: Vydavnytstvo «Maidan».

8. Shcherbakova, A. I. (2010). Axiologicheskii podkhod k muzyke i muzykalno-pedahohicheskomu obrazovaniuu [Axiological approach to music and musical-pedagogical education]. *Problemy i perspektivy pedahohicheskoho obrazovaniia v XXI veke*, pp. 15–25. Moskva.

РЕЗЮМЕ

Тушева В. Научно-исследовательская культура будущего учителя музыки как личностный феномен в системе высшего педагогического образования.

Статья посвящена раскрытию сущностных характеристик научно-исследовательской культуры будущего учителя музыки в контексте личностного, деятельностного и аксиологического подходов, которые позволяют целостно, системно, основываясь на междисциплинарных стратегиях, выявить особенности функционирования и развития данного личностного феномена. Особенностью научно-исследовательской культуры будущего учителя музыки является его способность к сочетанию разных способов научного познания как реализации научных методов исследовательского поиска, понятийно-категориального аппарата педагогики музыкального образования в разработанных педагогических моделях или стратегиях, и способов художественного познания, которое обращено к поиску художественных образов.

Ключевые слова: научно-исследовательская культура будущего учителя музыки, теоретическое мышление, художественное мировоззрение, научно-исследовательские, педагогические и художественные ценности, научная музыкально-педагогическая интеграция.

SUMMARY

Tusheva V. Research culture of the future music teacher as a personal phenomenon in the system of higher pedagogical education.

The aim of the article is to reveal the essential characteristics of research culture of the future music teachers in the context of personal, pragmatic and axiological approaches that allow holistically and systematically, based on interdisciplinary strategies, to trace the peculiarities of functioning and development of this personal phenomenon in the system of higher pedagogical education. In this paper we use such research methods as theoretical analysis of scientific funds, the inductive-deductive method in the study of the essential characteristics of research culture of the future music teachers as a personal phenomenon.

The result of this study is identification of the characteristics of research culture of the future music teacher as the ability to combine various methods of scientific knowledge, that is, the implementation of scientific methods of research, the conceptual-categorical apparatus of pedagogics of music education in the developed pedagogical models or strategies, and forms of creative cognition, which is addressed to the search for artistic images. Based on the understanding of cultural, scientific, psycho-pedagogical and artistic aspects of the identified problems, the definition of research culture of the future music teachers as a complex, dynamic qualities of the personality, that are manifested in the ability to synthesize analytic-synthetic, inductive-deductive mental activity and emotional-imaginative comprehension of musical works, the embodiment of the scientific, educational and artistic ideal in the research process, the application of scientific knowledge in pedagogical activity as a scientific-theoretical (explanatory) and design-technological (rectifier) function.

The practical importance of research is evident in the development of a model for the formation of research culture of the future music teachers in the training process to ensure scientific and methodological training of students of art faculties.

The conclusion is made and the prospects for further research are identified: the research culture of the future music teacher manifests itself as a means of cognitive-creative self-realization and personal self-actualization in the educational and artistic space that provides for the formation of the cognitive potential of the individual, his/her research and creative qualities, and affects the social determinism of research, building individual pathways to the future musical-pedagogical activity. The chosen direction of research can be continued in identification of the features of the future teachers' research culture formation in the field of artistic education abroad.

Key words: research culture of the future music teacher, theoretical thinking, artistic world view, research, pedagogical and artistic values, scientific musical and pedagogical integration.